

GAZETA POŁUDNIOWO - PRUSKA.

Nro. 69.

w Sobotę dnia 29. Sierpnia 1795.

z Warszawy d. 22. Sierpnia.

Buxhewden general-major woysk Najjaśniejszey Imperatorowey Wszęch Rossyi, Jey Imperatorskiej Mości Fligel-Adjutant, Ordeow różnych Kawaler, w Warszawie kommenderujący, w Prowincyach Koronnych Woyskiem Rossyjskim zaiętych, rząd sobie polecony mający.

Gdy utrzymywanie sprawiedliwości i porządku, od ktorego wzrost i uszczęśliwienie tak ogólne kraiu, iako i szczególne obywatela zależy, najpierwszą każdego rządu jest powinnością; pragnąc zatem uszczeniem się z tego obowiązku, zbliżać skutki uszczęśliwienia z niego wypływające, lubo urządzeniem moim pod dniem 17. Mca Kwietnia roku bieżącego ustałe w kraiach rządowi memu podległych, a prawem seymu Grodzieńskiego ustanowione, po ziemiach i powiatach podniósł kommissyę porządkową, zważając atoli, iż te stosownie do potrzeby i okoliczności nie uorganizowane, przyzwocie zamiarowi ich stanowiącemu odpowiadać nie mogą. Dla uczynienia ich przeto użytecznymi i czynnymi, następujące dla tychże kommissyi porządkowych przepisać prawidła, które ściśle dopełniać powinny.

1) W każdej ziemi lub powiecie, oddzielnie od ziemi rządzącym się, każda kommissya porządkowa, z nie więcej i z nie mniej iak z czterech kommissarzy porządkowych, podług prawa Grodzieńskiego zaprzysiężonych i osiadłych w ziemi składać się, i na dwa kompleta każdy z osob dwóch wraz z Smotrytelem woijnym, dzielić się będzie, z ktorych ieden komplet w dwóch osobach z Smotrytelem nieodstępnie w mieyscu

Jurydykcyi ciągle siedząc, przychdzące do niego interesa załatwiać powinien. Drugi zaś komplet w przypadku choroby, w mieyscu Jurydykcyi siedzącego kommissarza, do zastąpienia onegoż, lub skutecznienia wynikającej wyiechania na rewizyą szkod i onych opisania, oraz w czasie przechodu woyska, przeprowadzenia potrzeby, za uwiadomieniem siebie, lub iednego z nich o tym, w domach własnych znajdować się ma. Gdzieby zaś dotąd czterech kommissarzy porządkowych wybranych nie było, tam sąd ziemski i kommissya porządkowa wspólnie z obywatelami wybor osob na kommissarzy do liczby czterech dopełnią.

2) Mieysca Jurydykcyi dla kommissyow porządkowych w miastach pryncypalnych ziem i powiatow, gdzie sądy ziemskie odbywają się, wyznaczam, a kommissyom porządkowym, dla dokładniejszego prac odbywania, przybrać pisarza, inftygatora i woźnego, dozwalam.

(Reszta w Następującym Numerze.)

Dziato się w Warszawie w Pałacu Krasniskich zwanym na Administracyi skarbu publicznego dnia ośmnastego Miesiąca Sierpnia roku pańskiego tysiącznego siedmsetnego dziewięćdziesiątego piątego.

Administracya skarbu publicznego. Odebrawszy rezolucyą Jaśnie Wielmożnego Buxhewden generała, na dniu trzynastym *praesentis* zaszła zupełny rząd nad Pocztamttem generalnym i Pocztami w kraiu rządowi Jaśnie Wielmożnego generała podległym znajdującymi się, Administracyi swej oddającą, a w treści następującej będąca: — Buxhewden general-major woysk Naj-

iaśniejszey Imperatorowey Wszech Rosji, Jey Imperatorskiej Mości Fligel-Adjutant, Orderow rożnych Kawaler, w Warszawie kommanderujący, w prowincjach koronnych wojskiem Rosyjskim zajętych, rząd sobie polecony mający. Gdy wszelkie dochody publiczne z kraiu pod rządem moim będącego do skarbu Najjaśniejszey Imperatorowey Wszech Rosji, a Pani moiey Najmilszyszey należą, dozor zaś i zarządzenie takowemi dochodami, podług Instrukcyi odemnie wydanej ustanowiony, w tym celu Administracyi skarbu publicznego przezemnie poruczone zostały; zaczym i dochody pocztowe, czyli zupełne zarządzanie pocztamtami generalnym, i pocztami w kraiu rządowi moiemu podległym znajdującemi się, teyże Administracyi skarbu publicznego, oddaę, i posłuszeństwo dla teyże Administracyi, wszystkim officyalistom pocztowym, i sekretarzom pocztamtów zalecam; deklarując odtąd stanowienie podług potrzeby stacyow pocztowych, karanie niedopełniających swych obowiązkow officyalistow pocztowych i sekretarzow pocztamtów, dopilnowanie dla przejeżdżających bezpieczeństwa, wygody i porządku po stacyach pocztowych, oraz czynienie wszelkich urzędzeń, dla dokładnego regulowania poczt, zgoła całkowita dyrekcya poczt w kraiu pod rządem moim będącym do teyże Administracyi skarbu publicznego należeć będzie Nominacyą zaś jakiegokolwiek stopnia officyalistow pocztowych i sekretarzow pocztamtów, i wyznaczenie tymże pensyow, sobie zachowuję. Dyrektorium generalne poczt żadnych dyspozycyi względem stacyow pocztowych, ani żadney, choćby najmniejszey expensy, bez wiedzy Administracyi skarbu publicznego, i wyraźnego Jey zlecenia czynić nie może, i co tydzień we wszelkich okolicznościach po rezolucyą do teyże Administracyi przez rapporta udawać się powinno. Wszelki dochód z poczt, po odtrąceniu expensy przez Administracyą uregulować mianey, na końcu każdego miesiąca do kassy generalney skarbu Publicznego importowany być ma, a rachunki percepty i expensy pocztowe, co kwartał przez Administracyą examinowane i weryfikowane będą, dla doyscia zaś iaki remanent z percept pocztowych, po odtrąceniu expens, przezemnie dozwoionych, w kasie pocztowej, do skarbu publicznego pozostawać powinien. Administracya niezwłocznie złożenie rachunkow percepty i expensy, a to od czasu ostatniego kwitu przez bywszą

kommissyą skarbu koronnego danego, Direktorium generalnemu poczt zaleci; po weryfikowaniu ktorych remanent, iaki się należeć okaże, natychmiast do kassy generalney skarbu publicznego wniesiony być ma. Jzby zaś interessa pocztowe łatwiej i prędzey przez Administracyą expedyowane być mogły; zatym deklaruję: iż Jaśnie Wielmożny Rożniecki generał poczt w Administracyi skarbu publicznego w interesach pocztowych *cum voce decisiva* zasiadać może. Dopełnienie we wszystkich niniejszey moiey rezolucyi, i uczynienie mi o tym rapportu, oraz przesłanie listy officyalistow pocztowych i pensyi iakie dotąd brali, Administracyi skarbu publicznego zalecam. Dan w Warszawie dnia trzynastego Mca Sierpnia roku 1795. Buxhewden. — W celu zatym ulkuteczenia pomienionych sobie przepisow, takową rezolucyą Gazetami rozgłoszoną, i pocztamtowi generalnemu komunikowaną przez kancellaryą swoią mieć chce.

z *Manheim d. 7. Sierpnia.*

W nocy zeszłej wyszło znaczne korpus Austriaków z obozu pod Schwellingen; lecz nie wiemy dokąd się udało, czyli do Rastadt, czyli też do Moguncyi. Od pewney osoby przybytey z tamtey strony *Ren u*, mamy wiadomość, że przed kilką dniami, Francuzi w mnogiej liczbie przez Neustadt do Landawy i Strazburga przechodzili. Pod Moguncyą stoją Francuzi w szupłej liczbie. Z obrotow wojsk obu stronnych można miarkować, że woyna od Palatynatu się oddali.

z *Bazyleii d. 17. Sierpnia.*

Rząd Zürcheński obwieścił listem okolnym inne kantony, że rozruchy w niektórych gminach wszczęte, zupełnie są usmierzone.

z *Lugdunu, d 6. Sierpnia.*

Eskaadra nasza powrocila do portu Toulonskiego d. 20. Lipca. Poczyniono wszystkie kroki potrzebne, ażeby maytkowie rozruchow nie odnowili w mieście, iakie były przed wybiegiem floty przez nich wszczęte. Z tego to powodu wysłano do Marsylii, dwoma dniami przed powrotem eskadry, więcej 100 więźniow, między ktorymi znajdował się reprezentant *Charbonnier*, z familią reprezentanta *Escudier*, ktorych kommissya

woyskowa snadniey sądzić może w Marsylii, iak w Toulonie, gdzie ich sronnicy w wilią ich wyjazdu rozruch koiarzyli, w celu odbicia ich z rąk zwierzchności. Reprezentant Rouhier uspokoił burzycielow, oświadcziąc, iż nie tak, iak iego kollega postąpi, ktory sobie w łeb strzelił; ale raczej każe strzelać do każdego, kto go tylko do czynności dekretom przeciwnych przymuszać zechce. W tym samym dniu kazał Rouhier rewizyą po domach uczynić, w ktorey do 600 osob podeyrzanych o terroryzm aresztowano. Kroki te kazał się spodziewać, że powrot eskadry spokoyności w mieście naszym nie skaże.

z Livorno d. 3. Sierpnia.

Kanonada którąśmy na dniu 27. Lipca słyszeli, zapadła w batalii zapalczywey między Francuzami i Austryakami pod Lano sfoczoney. Austryacy atakowali okopy Francuzkie; lecz nie tylko zostali odparci, ale też utracili w retyradzie wielu bardzo ludzi. Francuzi ścigający ich aż pod Finale, zdobyli, iak listy z Oneglia donoszą, 12. armat, 4. granatniki, 400. namiotow, i wielką liczbę ieńcow. (Urzędownie. nic w tey materiyi nie mamy.)

z Paryża. d. 8. Sierpnia.

Kuryerowie z Nantes tożą dni 5. do 6. na drodze do Paryża, gdyż ich wodą wyfylać muszą, a i tak często Szuanom w ręce wpadają, ktorzy na prawym brzegu Ligery między Angers i Nantes, w licznych się ieszcze kupach snują. Tak zastrzelili na dniu 28. Lipca kuryera od woyska z dwiema innemi ofobami na okręcie na wysokości Oudon u znajdującemi się. We dwa dni potem zabrali statek, ktory był do Mauves zawinął z kuryerem i 8. lub 9. kupcami. Sternika z żoną wypuścili. Co się z drugimi stało, dotąd nie wiemy. Kuryer wysłany na dniu 31. Lipca z Nantes do Rennes, wpadł im w ręce z żoną swoją, lubo liczny miak konwoy. Tegoż samego dnia wpadli Szuani do Coueron 3. mile od Nantes, mając z sobą około 25. konnych w granatowych mundurach. 150. rabowało miasteczko, gdy tym czafem 200. innych na wzgórkach szań trzymało. W początku bronili się mieszkańcy, i ubili nawet kilku Szuanow, między ktorymi ich naczelnik się znajdował, imieniem Charbennier. Zamiatem Szuanow było zabranie broni, i przymuszenie mło-

dzieży do złączenia się z nimi. Lecz udało się nakoniec większey części mieszkańców, schronić się na statki artylleryi, iakimi cała prawie Ligera jest okryta.

Statki przybyłe na dniu 1. t. m. do Nantes donoszą, iż Wandeycykowie stoiący na lewym brzegu Ligery straże pod czas woyny zwyczajne utrzymują, ale do najezdow Szuanów żadnego uczestnictwa mieć niechcą. Powiadają nawet, że placowka na gorach ku la Vendeé stoiąca przesłrzęta ie, żeby od prawego brzegu unikały, iechli chcą uysć postrzałow Szuanów. Jakoż trzymając się brzegu lewego, nie podpadły żadney napaści.

„Wiadomość ta iest ważna, mowi pewny dziennik, Stofflet bowiem dowodzi w tych sronach.” Rzeczą iest z resztą do podziwienia, iż z wypadkow tylko takowych domyslać się godzi, czyli woynę Wandeyką mamy, lub nie? Po najeździe w Estars, nie było więcey mowy o czynach woynnych w la Vendeé; a wydział nie doniósł konwencyi nic, coby się do Charette lub do Stofflet ścigało. Milczenie to daie pochop do wniosku, iż pokoy z nimi zerwany; lubo z drugiej strony spodziewac się należy, że Wandeycykowie nauczeni doświadczeniem na obronie samey przestawać zechcą, a Republikani nawzajem, wiedząc, iak trudno iest pokrozić lud rozhuwany w iego kraju własnym, nie zechcą rozpoczynać woyny zaczepney na nowo. Czuwają więc strony na siebie, czekając tylko pory z okoliczności przypadkowych wyniknąć mogącey. Przyznać potrzeba, że polityka Wandeycykow daleko iest rozumnieyszą, niżli Szuanow. Nie mają, iak się zdaje, celu innego, iak tylko bezpieczeństwo naprzeciw Woyskom, i naprzeciw opiniom, panującym w reszcie Francyi. Szczęśliwi by byli Wandeycykowie, gdyby się nie byli wdali w wyprawę de Grenville przy końcu roku 1793. ktora ich o 80,000. ludzi przyprawiwszy, na długie czasy osłabiła. Lecz niech będą osłabieni, ile się podoba, zawsze iednak dla Konwencyi niebezpiecznymi zostaną. Jedność, ktora między nimi panuje, niezwykła miłość ku swoicy opinii, ich odwaga nie przetamana, ich doliny niedostępne, ktore ich zawsze od iarzma zwycięzcy załaniały — bo nawet Cezar wedrzeć się w nie nie potrafił, — zapal pobożny, mściwość, nienawiść, wszystkie namiętności wywyższone, ktoremi mądrcy dowodczy

kierana; — Tych to okoliczności zbieg dać bezpieczeństwa Wandeyczykom, ktorego Szuani mieć nie mogą.

Tytuł 8. Konfitytucyi nowey zawiera w sobie, co do sily publiczney artykuł tak brzmiący:

„Ciało i prawodawcze, oznacza corocznie, na wniosek rady wykonawczej, liczbę woyska, i jego opłatę.” Ta osnowa była powodem do nieiakiich sporow. Dubois Crance żądał, żeby liczba woyska ustanowioną była, iaką po zawartym pokoju powszechnym trzymać będzie należało. „Zdać mi się, mówił, że zważając rozległość państw naszych, liczba woysk nie mała bydźby powinna; sądzę oraz, iż chcąc woyny uniknąć, w stanie bydź trzeba, prowadzić ją z korzyścią. Chciałbym przeto, żeby rada wykonawcza, na naysię pierwsze skinienie, mogła wydać ordynans do marszu 500,000. woyska. Stanowiąc przez Konfitytucyą pewną naymnieyszą liczbę woyska, ktora zawsze na nogach bydź powinna, daciecie sposob do życia obrońcom oyczyzny, ktorzy, po woynie zakończoney, w woysku zostają zechcą. Jest to nadgroda, ktora im przynależy; a ktora sposob odemnie podany uściłby potrafił.”

Daunou. „Kommissya nie chciała w Rzplitey wprowadzać rządu woyskowego. Stan, ktorego liczby władzy prawodawczej z mnieyszyćby się nie godziło, mogłby wolności bydź szkodliwym. Winni iestście zapewnić spoczynek i nadgrody należyte dla odważnych obrońców oyczyzny, i pewnie nie uchybiecie wywiązania się z tey powinności; lecz pomniycie na Rzplite dawne, ktorych upadek szczegulnie konfitytucyom przypisać trzeba podobnym do tey, ktora wam Dubois Crance radzi. Coż z nas będzie, iezeli dwom pierwszem władzom ustanowionem zaufać nie będziemy mogli? Uważcie tylko! Władzy wykonawczej będzie zawsze na tem zależeć, ażeby iak naywięcey woyska utrzymywała, ponieważ na niem tylko zafadza się iey powaga. Jezeli liczbę woysku na nadto mnogą ustanowicie, zniewolicie inne mocarstwa do utrzymywania rowney potęgi. A przeto zostanie Europa zawsze w stanie woyny; a przeto łatwo będzie można wprowadzić rząd woyskowy; a przeto wydatki do utrzymywania onego potrzebne pociągną za sobą nieukontentowanie powszechnie, gdyż obydzby się bez nich można. Radzi w pra-

wdzie kommissya, żeby Rzplita w pokoju nawet sily woyskowe miała; lecz sądzi iednak bydź rzeczą niebezpieczną stanowić przez konfitytucyę pewną liczbę ludzi, z ktorych by się składały.”

Creuze-Latouche. „Wiecie, iż to woioownik Ludwik XIV. dał przykład mocarstwom Europeyskiem w utrzymywaniu woysk niezliczonych. Łatwość, ktora rząd woienny podawał do bicia się, był przyczyną, że się bito nadto, z kąd osłabienie wszystkich mocarstw wy płynęło; lecz rozumiem, iż nieszczęścia, ktore Europa w woynach, od czasu nieiakiiego toczonych, poniosła, złączenie z oswieceniem, ktore Filozofia i ludzkość rozpościera, przyprowadzą mocarstwa do ięcia się systematu przeciwnego temu, ktore dotąd utrzymywała. Dobrze więc, iezeli państwa nas otaczające broń złożą, zacoż my woyska liczne utrzymywać mamy tak wielkim nakładem? czyliż by to cierpliwie mocarstwa sądziedkie znosić chciały? Wniosek reprezentanta Dubois-Crancé został odrzucony, a propozycya reprezentanta Creuze Latouche przyjęty.

Obwieszczenie. Od sądu miasta JK. Mci tuteyszego wyznaczone są do sprzedania kamienicy sławetney Maszkowy Mydlarki, niebędącey w stanie zaspokoienia wierzyteli swoich, dziedziczney, tu w Poznaniu na wielkiej ulicy; pod numerem 108. stojącey, sumę 6374. Talerow, i 4. osmaki, za taxą urzędową, wartaiącey; termina do licitacyi na dzień 28. *Maia*, 28. *Lipca*, termin zaś zawity na dzień 29. *Wieżnia*, a. c. Wszyscy chęć nabycia maiący, zapraszają się ninieyszym obwieszczeniem, ażeby na terminach po wyższych, a w szczegolności na terminie ostatnim stawili się na ratuszu tuteyszym, podawania swoje w cenienu oświadczyli, w tey nieomylney nadziei, iż kamienica przerzeczona więcej podawaiącemu, za gotową opłatą w grubey monecie sądownie przyznaną, i powzdaną będzie. Dan w Poznaniu dnia 7. Marca roku 1795.

Sąd miasta JK. Mci Prusko-Południowego
Poznań.

Dodatek

Dodatek do Nru. 69. Gazety Południowo-Pruskiej.

z Hagi d. 11. Sierpnia.

Wiadomo iż dowodcy teraznieysfi Hollandyi dysponowali majątkiem Statudera, tak iak własnym, i że kazali nawet zwać herby zamku Busch. Gdy iuż wszystko było w pogotowiu dla dokończenia dzieła tego nieprawości, kuryer przybyły z Par yża przeciwny przywioził rozkaz; a tegoż czasu Polkowie Duński i Szwedzki oświadczyli tak zwanym generalnym stanom, iż dwory ich za deklaracyą wojny poczytają, każde nadwzięcie majątku lub possessyi Xięcia Statudera. — Z różnych miejsc odbieramy wiadomość, iż generał Pichegru stracił względy u wydziału ocalenia; inne doniesienia głoszą iż chciał naśladować Dumouriera; nappewnieysza zaś jest, iż komenda armii iego została oddana generałowi Jourdan.

Z pewnego źródła mamy wiadomość, iż nadzieia, iakoby Cesarz równie iak Rzesza Niemiecka chciał przystąpić do zawarcia pokoju zupeł-

nie zniknęła. Zdecydowano jest, iż Austrya, Anglia i Sardynia z naywiększą energią w tey kampanii wojnę popierać będą. (Gazeciarz Ba-reński.)

z Filadelfii, d. 1. Lipca.

Wywędrowanie z Irlandyi do Ameryki nie ustaie dotąd. Na jednym okręcie Amerykańskim Hero, który w tych dniach w New-Jork stanął, było 479. osob, przenoszących się z Irlandyi.

W Boston zrabowało pospolstwo naprzod, a potem spaliło zupełnie okręt Speedwell z Halifax, pod pretextem, iakoby był Angielsko-Korsarski. Rząd obiecuie temu 500. dolarow, ktorby dowodzcę tego uczynku doniosł.

Dwie szalupy Francuzkie wzięły pod S. Domingo jednę brygantynę Angielską od 18. armat.

Obwieszczenie. Krolewska Południowa-Pruska Regencya Poznańska zapożywa publicznie ninieyszym piśmie Kanonika i Proboszcza Prolewicza z Nietrzanowa, przeciwko ktoremu za przyłożenie się do insurrekcyi przeszłoroczney w tuteyszey prowincyi wybuchły, i dla tego, iż na wyszłe przywołania patenta 24go Września roku 1794. 10. Grudnia roku 1794. i 10. Lutego 1795. ieszcze do krajow Krolewskich Pruskich nie powrocil, na zaskarzenie pod dniem 13. Lipca roku bieżącego imieniem i na wniesienie fiskalne naywyższego fiskala Moskwy process konfiskacyiny rozpoczęty został, aby natychmiast a to w przeciągu 9. miesięcy a naypoźniey na terminie ostatnim i nieodzownym 5go Czerwca 1796. przed południem o godzinie 9. przed wyznaczonym deputowanym Regencyinym Affessorem Fromme w tuteyszey Regencyi w osobie stanął, z zarzuczonego przyłożenie się do insurrekcyi oddalenia się z krajow Krolewskich i dlaczego aż dotąd ieszcze nie powrocil, tłumaczenie dał, i w tenczas pra-

wszego słuchania i dekretu oczekiwał, przy swoim zaś powtornym nieposłusznym niestawieniu się spodziewać może, że wszystkie od urzędnikow fiskalnych w skardze konfiskalney podane czynności, za prawdziwe uznane, i według praw krajowych szczegulnie zaś według wyż wzmiankowanych patentow iego wszystkie majątek fisko przyznany będzie. Dan w Poznaniu dnia 10go Sierpnia roku 1795.

Obwieszczenie. Niżey podpisany, na mocy zalecenia odebranego od Szll. magistratu tuteyszego, resp. publikum donosi; iż dnia 15. Września ac. po południu o godzinie 2. powoz cały pokryty, zielono-lakierowany, na dwie osoby, z zelaznymi ofiami na ryssorach za pieniądze gotowe wku-rancie tu przed ratuszem licytowanym będzie. w Poznaniu dnia 25. Augusta roku 1795.

Magistrat Miasta JK, Mci Poznań.

Obwieszczenie. Gdy właściciel trzech wieprzy ktore się u mularza Filipa Fercz na Boninie znalazły, nie jest wiadomy; przeto tenże niniejszym zapożywa się obwieszczeniem; iżby się na dniu 29. Miesiąca Września roku terażniejszego po południu o godzinie 2. przed deputatem JP. Schoenfeld radnym na ratuszu tutejszym stawiał, i okazawszy dowody własności pomienionych wieprzy, oneż za nadgodzeniem kosztów odebrał, gdyż inaczej po upłynionym terminie takowe wieprze mularzowi Fercz podług obmowy prawa przyznane zostaną. w Poznaniu dnia 21. Sierpnia roku 1795.

Magistrat Miasta JK. Mci Poznań.

Obwieszczenie. Z Łowicza dnia 12. Augusta 1795. Ponieważ fabryka płocienna Łowicka przez różne okoliczności zupełnie upadła, a podzwignienia oney los spodziewać się niekaże. Przeto kompania teyż fabryki płocienney obwieszcza wszystkich akcyonalistów, którzy swe akcyje na rzecz fabryki do kassy generalney w całości wnieśli, i ci aby się osobiście lub przez swych plenipotentów z autentycznymi czyli oryginalnymi kwitami na fundamencie swey rezolucyi dawniey zapadłej, znajdowali a to na dzień 11. Miesiąca Września roku niniejszego 1795. w Łowiczu.

Drukował Dekar i Kompania w Poznaniu.

Zob
wany
po ni
Jm
fkupa
włas
zaliug
ko te
przyw
dostoi
czyści

Buk
Im
skie
Gdy
spraw
liczne
nie prz
chcę
spraw
gestr
ny, d
na pi
czasu
wpisyw
ktorych
dzie, to
znaczn
nia 179